

۲ سازشناسی ایران

گردآوری و تدوین: مه‌ری اسدی
ویژه‌آزمون کارشناسی ارشد موسیقی

سرشناسه: اسدی، مهري، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پديدآور: سازشناسی ایرانی ویژه آزمون کارشناسی ارشد موسیقي / مهري اسدی.
مشخصات نشر: تهران، روزنه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهري: ۳۸۴ ص: مصور.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۳۴-۵۱۲-۹
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۳) (فیبا).
یادداشت: کتابنامه.
مندرجات: ج. ۱. سازهای هواصدا و سازهای کوبه‌ای پوستی. - ج. ۲. سازهای کوبه‌ای بدون پوست و سازهای زهی
موضوع: سازهای ایرانی
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ س۲ الف۵/ML۵۳۹
رده‌بندی دیویی: ۷۸۹/۴
شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۶۷۲۱۳

سازشناسی ایرانی

ویژه‌آزمون کارشناسی ارشد موسیقي

گردآوری و تدوین: مهري اسدی

چاپ اول: ۱۳۹۹

قیمت: ۱۸۶۵۰۰ تومان

چاپ و صحافی: پاسارگاد

آدرس: خیابان مطهری، خیابان میرزای شیرازی جنوبی، پلاک ۲۰۲، طبقه ۳، انتشارات روزنه

تلفن: ۸۸۸۵۳۷۳۰ - ۸۸۸۵۳۶۳۱ ☎ نمابر: ۸۶۰۳۴۳۵۹

سایت: www.rowzanehnashr.com

rowzanehnashr

rowzanehnashr

ISBN: 978-964-334-512-9

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۳۴-۵۱۲-۹

* تمام حقوق برای ناشر محفوظ است *

فهرست

فصل اول: سازهای هواصدا (Aerophone)، ذوات النفخ

بخش اول: سازهای دمیدنی که در موسیقی دستگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرند:

۱۸	نی هفت‌بند
	بخش دوم: سازهای دمیدنی که در موسیقی نواحی مختلف ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند:
۲۲	سورنا - سیستان
۲۲	سورنا - بلوچستان
۲۳	سورنا (ساز) - قشقایی
۲۴	سورنا (ساز کوچیره) - بختیاری
۲۴	سورنا - شرق خراسان (تایباد، تربت جام)
۲۵	سورنا - کرمانشاهان
۲۶	سورنا - کردستان
۲۷	سورنا (زورنا) - آذربایجان
۲۸	کرنا - قشقایی
۲۸	کرنا - فارس
۲۹	کرنا - گیلان
۳۰	کرنا - مازندران
۳۰	بالابان - آذربایجان
۳۱	بالابان (نرمة نای) - کردستان
۳۲	قوشمه - خراسان (بجنورد)
۳۲	نی جفتی - بوشهر
۳۳	نی جفتی - هرمزگان
۳۳	دوزله - کردستان
۳۴	شمشال - کردستان
۳۵	نی هنبونه (نی انبان) - بوشهر
۳۵	نفیر - نواحی مختلف ایران
۳۶	شیپور - نواحی مختلف ایران
۳۷	هارمونی (هارمونیا) - بلوچستان

۳۷	گارمون - آذربایجان شرقی
۳۸	نی زیانه‌دار (تویدوک) - ترکمن
۳۹	قرنی (قرنه) - گیلان و مازندران
۳۹	سوتک - نواحی مختلف ایران
۴۰	نی لبک - گیلان (منطقه‌ی تالش)، گلستان (منطقه‌ی کتول)
۴۱	لله وا - گیلان و مازندران
۴۱	بوق - بوشهر
۴۲	بوق صدفی - شاهرود
۴۳	مجموعه سوالات فصل اول

فصل دوم: سازهای کوبه‌ای پوستی (Membranophone)، طاسات و کاسات و الواح فولاد

	بخش اول: سازهای کوبه‌ای پوستی که در موسیقی دستگاهی ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند:
۵۸	تیمک
	بخش دوم: سازهای کوبه‌ای پوستی که در موسیقی نواحی مختلف ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند:
۶۲	دهل - بلوچستان (سرحد)، سیستان
۶۲	دهل(دُهل، دهال) - کرمان (بافت)
۶۴	دهل (دُهل، دهال) - کرمان (راُبر)
۶۴	دهل (دُهل، دهال) - کرمان (بَرده‌سیر)
۶۵	دهل (دُهل، دهال) - کرمان (سیرجان)
۶۶	دهل - کرمان (فهرج)
۶۷	دهل - کرمان (کهنوج)
۶۸	جوره - کرمان (فهرج)
۶۹	جوره - کرمان (کهنوج)
۷۰	دهل - جنوب خراسان (گناباد)
۷۰	دهل - جنوب خراسان (بیرجند)
۷۱	دهل - شرق خراسان (تربت جام)
۷۲	دهل - شمال خراسان (شیروان)
۷۳	دهل (دیل، دهیل) - گلستان (منطقه‌ی کتول)
۷۳	دهل (دَهِیل، دِهیل) - شرق مازندران
۷۴	دهل (هَمک) - غرب مازندران
۷۵	دهل - استان سمنان (گرمسار)
۷۶	دهل - استان تهران (دماوند)
۷۶	دهل - استان تهران (ورامین)
۷۷	دهل - استان تهران (شهریار)
۷۸	دهل - آذربایجان شرقی
۷۹	دهل - آذربایجان غربی
۷۹	دهل (دَوُل) - کرمانشاهان
۸۱	دهل (دَوُل، دَوُل، دَهَل، دُل) کردستان
۸۱	دهل - لرستان
۸۲	دهل - استان مرکزی (اراک)
۸۳	دهل - بختیاری

۳۷	گارمون - آذربایجان شرقی
۳۸	نی زیانه‌دار (تویدوک) - ترکمن
۳۹	قرنی (قرنه) - گیلان و مازندران
۳۹	سوتک - نواحی مختلف ایران
۴۰	نی لبک - گیلان (منطقه‌ی تالش)، گلستان (منطقه‌ی کتول)
۴۱	لله وا - گیلان و مازندران
۴۱	بوق - بوشهر
۴۲	بوق صدفی - شاهرود
۴۳	مجموعه سوالات فصل اول

فصل دوم: سازهای کوبه‌ای پوستی (Membranophone)، طاسات و کاسات و الواح فولاد

	بخش اول: سازهای کوبه‌ای پوستی که در موسیقی دستگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرند:
۵۸	تمبک
	بخش دوم: سازهای کوبه‌ای پوستی که در موسیقی نواحی مختلف ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند:
۶۲	دهل - بلوچستان (سرحد)، سیستان
۶۲	دهل (دُهال، دهال) - کرمان (بافت)
۶۴	دهل (دُهال، دهال) - کرمان (راپُر)
۶۴	دهل (دُهال، دهال) - کرمان (بَرده‌سیر)
۶۵	دهل (دُهال، دهال) - کرمان (سیرجان)
۶۶	دهل - کرمان (فهرج)
۶۷	دهل - کرمان (کهنوج)
۶۸	جوره - کرمان (فهرج)
۶۹	جوره - کرمان (کهنوج)
۷۰	دهل - جنوب خراسان (گناباد)
۷۰	دهل - جنوب خراسان (بیرجند)
۷۱	دهل - شرق خراسان (تربت جام)
۷۲	دهل - شمال خراسان (شیروان)
۷۳	دهل (دیل، دهیل) - گلستان (منطقه‌ی کتول)
۷۳	دهل (دِهیل، دِهیل) - شرق مازندران
۷۴	دهل (هَمک) - غرب مازندران
۷۵	دهل - استان سمنان (گرمسار)
۷۶	دهل - استان تهران (دماوند)
۷۶	دهل - استان تهران (ورامین)
۷۷	دهل - استان تهران (شهریار)
۷۸	دهل - آذربایجان شرقی
۷۹	دهل - آذربایجان غربی
۷۹	دهل (دَوُل) - کرمانشاهان
۸۱	دهل (دَوُل، دَوُل، دَهَل، دُل) - کردستان
۸۱	دهل - لرستان
۸۲	دهل - استان مرکزی (اراک)
۸۳	دهل - بختیاری

۸۴	دهل - هرمزگان (جزیره قشم، جزیره هرمز، بندرعباس، بندرلنگه، بستک، میناب، بندر معلم)
۸۵	دهل - هرمزگان (نوبان)
۸۶	دهل خیر (شیطانک، دُل) - کردستان
۸۷	پیپه - هرمزگان
۸۷	چوره (چوره) - هرمزگان (بندر معلم، میناب)
۸۸	گسر - هرمزگان (تمامی مناطق بجز میناب و بندر معلم)
۸۸	مُراس (مُریاس) - هرمزگان، بوشهر
۸۸	دهل هشت گوش - خوزستان (شوشتر)
۸۹	دهل - بلوچستان (مگران)
۹۰	تیمبوک - بلوچستان (مگران)
۹۰	دهل مُگرمان - بلوچستان (قصرقند، روستای بُگ)
۹۱	دهل شیخ فرج - بوشهر (جزیره ی خارک)
۹۲	دهلک (دگر) - بلوچستان
۹۲	دهلک نال - بلوچستان
۹۳	طبلک (جغجغه، شیطان قاوالی) - نواحی مختلف ایران
۹۴	طبل زلزله - یزد (ابرندآباد)
۹۵	طبل زلزله سه و شش طرفه - یزد (ابرند آباد)
۹۶	طبل هشت گوش - تهران، دزفول، شوشتر
۹۶	طبل عزا - یزد (میبد)
۹۷	طبل - خوزستان (دزفول)
۹۸	طبل - آذربایجان شرقی (تبریز)
۹۹	نقاره (ناقاره، ناقارا) - آذربایجان شرقی، تهران، آذربایجان غربی، اردبیل
۱۰۰	نقاره (ناقاره) - گیلان
۱۰۲	نقاره (دسُرکوتن، دسُرکتن) - مازندران مرکزی
۱۰۳	نقاره (ناقاره، ناقارا) - فارس (ایل قشقایی)
۱۰۵	نقاره - کهگیلویه و بویراحمد (ایل بویراحمد)
۱۰۷	نقاره - کرمان (سیرجان)
۱۰۸	نقاره - سمنان
۱۰۹	نقاره (ناقاره) - هرمزگان (بستک، هرتک)
۱۱۰	نقاره - تهران، دزفول
۱۱۱	نقاره‌های آستان قدس رضوی - خراسان (مشهد)
۱۱۳	نقاره‌های آستانه‌ی حضرت معصومه - قم
۱۱۳	نقاره‌های نقاره‌خانه‌ی طبرس - خراسان
۱۱۴	نقاره - اصفهان (کاشان، نائین)
۱۱۵	نقاره - خوزستان (شوشتر)
۱۱۶	قوشاناقارا (قوشاناقاره) - آذربایجان شرقی
۱۱۸	دمام - بوشهر
۱۱۸	دمام (طبل، ابوسعین) - خوزستان (اروندکنار، آبادان، خرمشهر)
۱۱۹	دُرک - کرمان (سیرجان)
۱۲۰	چوغُرُو: کرمان (بم، دهستان، مَرغک، روستای بیدخون)
۱۲۱	تاس (طاس، دو تپله، دو طبله) - کردستان

۱۲۲	چورگیر (گزک گیر) - سیستان، جنوب خراسان، اردبیل
۱۲۳	جوغ - کرمان (راور، بردسیر)
۱۲۴	کاسوره - خوزستان (اهواز، آبادان، خرمشهر)
۱۲۴	پیپه - هرمزگان (بندرعباس)
۱۲۵	چینگنگه (گته کینگ) - هرمزگان (بندرعباس)
۱۲۶	مریاسه (آنسوندو) - هرمزگان (بندرعباس)
۱۲۶	چپووه (أم پتو) - هرمزگان (بندرعباس)
۱۲۷	دف
۱۲۹	دف - کردستان
۱۳۰	دایره - خراسان (نیشابور، تربت جام، بیرجند، سبزوار، خوسف، بیدخت گناباد، بجنورد)
۱۳۳	دایره (آزبونه) - یزد (نابین)
۱۳۴	دایره - خوزستان (شوشتر، بهبهان، بوشهر)
۱۳۵	دایره (قاوال) - آذربایجان شرقی
۱۳۶	دایره - سیستان (زابل)
۱۳۷	دایره - شرق مازندران (بهشهر، روستای گرجی محله)
۱۳۸	دایره - گلستان (فاضل آباد علی آباد کتول، رامیان)
۱۳۹	دایره - لرستان (آزنا)
۱۳۹	دایره - چهارمحال و بختیاری (شهرکرد، فارسان)
۱۴۰	دایره - کرمان (رفسنجان)
۱۴۱	دایره - هرمزگان (لارک، بندرلنگه، لافت، قشم، بستک)
۱۴۳	دایره - فارس (لار، جهرم)
۱۴۴	دایره - همدان (نهاوند)
۱۴۴	دایره - اصفهان، کاشان (بادرود، قمصر)
۱۴۵	دایره - بلوچستان (نیک شهر و قصر قند، زاهدان، ایرانشهر)
۱۴۶	دایره - سمنان
۱۴۷	دایره - دامغان (روستای حسن آباد)
۱۴۷	دایره - گیلان (سیاهکل)
۱۴۸	دایره - تالش (خلیفه آباد، شاندرمن)
۱۴۹	دایره - اراک
۱۵۰	دایره - کرمانشاهان (سنقر، صحنه)
۱۵۰	دایره - کردستان (سنندج)
۱۵۱	دایره زنگی
۱۵۲	جاریگ - کرمان (بم، دهستان، مرغک، روستای بیدخون)
۱۵۳	تمپو (فلزی، سفالی) - نواحی مختلف ایران
۱۵۵	تمبک زورخانه - نواحی مختلف ایران
۱۵۷	تمبک - نواحی مختلف ایران
۱۶۳	مجموعه سوالات فصل دوم

فصل سوم: سازهای کوبه‌ای بدون پوست (Idiophone)، طاسات و کاسات و الواح فولاد
بخش اول: سازهای کوبه‌ای بدون پوست که در موسیقی دستگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرند:
(در این بخش هیچ سازی در موسیقی دستگاهی استفاده نمی‌شود)

	بخش دوم: سازهای کوبه‌ای بدون پوست که در موسیقی نواحی مختلف ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند:
۱۹۰	چوب - بلوچستان، سیستان، کرمان، گلستان (کتول)، خراسان
۱۹۰	گترا (گتره) - گیلان، تالش
۱۹۰	جغجغه - اصفهان (قمصر)
۱۹۱	شق شقی - خوزستان (شوستر)
۱۹۲	چاک (تخته) - هرمزگان (بندرعباس، بندرلنگه)
۱۹۲	سنج - تهران
	گرب (کارب، سنج، جغجغه، سنگ، چک چکو) - خراسان (سبزوار)، گیلان (لاهیجان)، کاشان (آران).
۱۹۲	اصفهان (آبانه، شهرضا، قمشه) فارس (استهبان)
۱۹۳	آبَر (آمبر) - خوزستان، تهران
۱۹۴	سنج (شرینگ، چینگ) - هرمزگان
۱۹۴	سنج - بوشهر
۱۹۵	سنج (قاشقک) - سیستان
۱۹۶	سنگ - گلستان (کتول) و برخی نواحی ایران
۱۹۶	تخته (لاکوتی) - آذربایجان شرقی
۱۹۷	چَلک - مازندران
۱۹۷	لاک - مازندران
۱۹۸	تخته - اصفهان
۱۹۸	دَم پی (حلب) - هرمزگان (بستک)
۱۹۹	نوسیلک (توسیل) - بوشهر (جزیره ی خارک)
۲۰۰	تَشَت (تشتک، تال) - بلوچستان
۲۰۰	تَشَت سوچلا - مازندران
۲۰۱	لَگَن - مازندران
۲۰۲	مَجمه - گیلان (منطقه ی تالش)
۲۰۲	تشت - مازندران
۲۰۳	زنگ مدرسه - نواحی مختلف ایران
۲۰۳	هاوَن (هاونگ) - یزد، کرمان، تهران
۲۰۴	ناقوس آتشکده - یزد، کرمان، تهران
۲۰۴	زنگ زورخانه - نواحی مختلف ایران
۲۰۴	زنگ گشتی - نواحی مختلف ایران
۲۰۵	زنجیر - نواحی مختلف ایران
۲۰۵	کوزه (کوزک) - بلوچستان
۲۰۶	کوزه - کرمان (منطقه ی بم و نرماشیر)
۲۰۷	کوزه (چله) - هرمزگان
۲۰۷	کیاده - نواحی مختلف ایران
۲۰۸	زنجیر پایه - گیلان (سیاهکل)
۲۰۸	چو سر (چوب سحر) - کرمان
۲۰۹	کشوتس - کلیساهای آرامنه
۲۱۰	سنجک (حَرَبک) - بوشهر
۲۱۰	زنگ، زنگوله، ناقوس - نواحی مختلف ایران
۲۱۱	دَره - اصفهان (کاشان)

۲۱۱	جَغَجَغَه (جغجغه) - اصفهان (کاشان)، سمنان (شاهرود)
۲۱۲	مَنبُور - هرمزگان
۲۱۲	زنجیر و زنگوله - گیلان (تالش)
۲۱۳	تَک تَکُو (تق تقو، گت گتو، شک شکو) - بوشهر
۲۱۳	تَرَکی (تک تکی، تَخ تَخی، رخ رخی) - مازندران
۲۱۴	جیرا (جیرا جیرا) - آذربایجان شرقی
۲۱۵	قارقارک (قارقارگتک) - غرب ایران - زاگرس مرکزی (الشتر، خاوه، کنگاور، هرسین، نهاوند)
۲۱۶	دَنگ (آبدنگ) - مازندران
۲۱۶	قوپوز (قاووز، زنبورک فلزی و چوبی) - گلستان (منطقه‌ی ترکمن نشین)، شمال غربی خراسان
۲۱۷	قارقارک - نواحی مختلف ایران
۲۱۸	قوطلی - خوزستان
۲۲۱	مجموعه سوالات فصل سوم

فصل چهارم: سازهای زهی (Chordophone)، ذوات الاوتار

بخش اول: سازهای زهی آرشه‌ای که در موسیقی دستگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرند:

۲۲۲	کمانچه
۲۳۴	قیچک
۲۳۷	رباب
بخش دوم: سازهای زهی آرشه‌ای که در موسیقی نواحی مختلف ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند:	
۲۴۲	کمانچه - شمال خراسان
۲۴۴	کمانچه (قیچاق) - گلستان (ترکمن صحرا)
۲۴۷	کمانچه - گلستان (کتول)
۲۵۱	کمانچه - تهران (طالقان)
۲۵۳	کمانچه - دامغان (منطقه‌ی کومش)
۲۵۷	کمانچه - شرق مازندران
۲۶۱	کمانچه - گیلان (منطقه‌ی دیلمان)
۲۶۳	کمانچه - آذربایجان غربی
۲۶۵	کمانچه - آذربایجان شرقی
۲۷۰	کمانچه (تال) - لرستان
۲۷۳	کمانچه - چهارمحال بختیاری
۲۷۷	کمانچه - فارس (قشقایی)
۲۸۰	قیچک - سیستان
۲۸۳	قیچک (سروز، سرود) - بلوچستان
۲۸۸	رباب (ربابه) - خوزستان
بخش سوم: سازهای زهی مضرابی که در موسیقی دستگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرند.	
۲۹۲	سنتور
۲۹۴	قانون
۲۹۶	تار
۲۹۸	سه تار
۳۰۰	عود (بربط)
بخش چهارم: سازهای زهی مضرابی که در موسیقی نواحی مختلف ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند.	

۳۰۴	دوتار - شرق خراسان (تربت جام، تایباد، خواف، کاشمر)
۳۱۰	دوتار - شمال خراسان
۳۱۳	دوتار (تامدیره- توت تار) - گلستان (ترکمن صحرا)
۳۱۷	دوتار - گلستان (کتول)
۳۱۹	دوتار - شرق مازندران
۳۲۱	تنبور - کرمانشاهان
۳۲۷	تمبیره ی نوبان - هرمزگان
۳۲۹	تنبوره - گیلان (نالش)
۳۳۱	تنبورک - بلوچستان
۳۳۳	ریاب - بلوچستان، سیستان "هجده تار"
۳۳۷	ریاب - بلوچستان "پنج تار"
۳۳۹	بینجو - بلوچستان
۳۴۳	ساز (ساز عاشیقی، قوپوز) - آذربایجان شرقی و غربی
۳۵۰	تارا آذربایجانی - آذربایجان شرقی
۳۵۵	چورگیر (کزک گیر) - جنوب خراسان، سیستان، اردبیل
۳۵۷	مجموعه سوالات فصل چهارم
۳۷۵	پاسخنامه مجموعه سوالات
۳۸۳	فهرست منابع

نی هفت‌بند

نام گروه: بادی‌های بدون زبانه

مشخصات ظاهری: همان‌طور که در تصویر مشاهده می‌کنید این ساز بادی، لوله‌ای اُستوانه‌ای شکل از گیاه نی است که طول آن از هفت بند و شش گره تشکیل شده است.

نحوه تولید صوت: تولید اصوات گوناگون در نی با ورود هوا از دهانه ساز به وسیله دمیدن نوازنده (با قرار گرفتن ساز در وسط لب‌های نوازنده و یا وسط دندان پیشین او و قراردادن زبان روی ساز و انگشت‌گذاری روی سوراخ‌های آن) صورت می‌گیرد.

روش انگشت‌گذاری: در طول بدنه نی پنج سوراخ وجود دارد که تولید اصوات گوناگون با انگشت‌گذاری نوازنده بر روی آنها امکان‌پذیر است. سوراخ‌های بدنه این ساز از پایین به بالا شماره‌گذاری می‌شوند؛ بنابراین اگر از پایین به بالا، دست چپ و بعد دست راست قرار بگیرد انگشت‌گذاری به این شکل خواهد بود: انگشت کوچک دست چپ، آزاد و بدون هیچ مسئولیتی روی بدنه ساز قرار می‌گیرد؛ انگشت دوم روی سوراخ اول، انگشت سوم (میانی) بین سوراخ‌های اول و دوم به عنوان تکیه‌گاه برای سهولت اجرا، انگشت چهارم (سبابه) روی سوراخ دوم و انگشت شست نیز پشت ساز به عنوان تکیه‌گاه قرار می‌گیرد.

شماره‌گذاری انگشتان دست راست نیز به این شکل خواهد بود: انگشت کوچک دست راست، آزاد و بدون هیچ مسئولیتی روی بدنه ساز قرار می‌گیرد؛ انگشت دوم روی سوراخ سوم، انگشت سوم (میانی) روی سوراخ چهارم و انگشت چهارم (سبابه) روی سوراخ پنجم قرار می‌گیرد. به غیر از پنج سوراخی که روی بدنه ساز وجود دارند، سوراخی نیز در پشت ساز قرار گرفته است که به وسیله انگشت شست دست راست گرفته می‌شود.

وسعت صوتی: نی در انواع گوناگون به طور متوسط در حدود دو اکتاو و نیم وسعت دارد (البته می‌توان وسعت صوتی این ساز را با دو برابر کردن فشار هوا، یک اکتاو بالاتر برد).

نی هفت‌بند

بهترین محدوده صوتی برای اجرا: نی دارای چهار منطقه صوتی است که عبارتند از: بم، اوج، غیث و ذیل. در میان این چهار منطقه صوتی حدود دو اکتاو از منطقه صوتی وسط این ساز بهترین صدا را داراست.

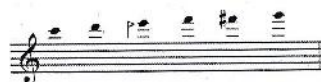
۱. منطقه‌ی صدای بم و بم نرم

۲. منطقه‌ی صدای اوج

۳. منطقه‌ی صدای غیث

۴. منطقه‌ی صدای ذیل (پس غیث)

محدوده‌های صوتی که اجرای آنها سخت یا غیرممکن است: در تمام انواع این ساز، در کوک‌های دو، سل، فا و... فاصله هفتم نسبت به بم‌ترین نت ساز قابل اجرا نیست (البته نوازندگان چیره‌دست فاصله هفتم کوچک را با دمیدن خاص اجرا می‌کنند).

موارد مربوط به کوک: کوک این ساز مانند بسیاری از سازهای بادی دیگر قابل تغییر نیست، به همین علت این ساز در کوک‌های گوناگون (دو، سی بمل، لا، سل و...) ساخته می‌شود.

موارد مربوط به نت‌نویسی: برای نگارش نت‌های مربوط به این ساز از کلید سل استفاده می‌شود.

تکنیک‌های قابل اجرا: تکنیک‌هایی از قبیل انواع تکیه، استاکاتو و آرپژهای کوتاه در نی قابل اجرا هستند.

نکته: نی که متعلق به گروه سازهای بادی مقید است در رساله‌های متعدد موسیقی با عنوان نای، نای هفت‌بند، نای عراقی، شش‌نای، نی و... معرفی می‌شود؛ به طور مثال در رساله اشجار و اثمار الخوارزمی با عنوان نای عراقی و در دو رساله علم و موسیقی میرصدرالدین محمد و رساله کلیات یوسفی

ضیاءالدین یوسف با عنوان نای عراقی که به سیه‌نای معروف است، معرفی شده است. فارابی هم ضمن تشریح انواع متفاوت این ساز از دو نمونه سوربانی و دوبای نام برده است. عبدالقادر مراغی نی یا نای را از آلات ذوات‌النّفخ المقيّدات می‌داند که دارای ۸ ثقبه (سوراخ) بر سطح و ۱ ثقبه بر پشت است (او نام سوراخ پشت نی را شجاع معرفی می‌کند).

گروه سازهای بادی (ذوات‌النّفخ) خود به دو گروه بادی‌های آزاد و بدون سوراخ (ذوات‌النّفخ المطلقات) مانند بوق، شیپور، موسیقار و چمچیق (نوعی موسیقار) و بادی‌های سوراخ‌دار (ذوات‌النّفخ المقيّدات) مانند نی چوبی، نای سفید، سیه‌نای و سورنای تقسیم می‌شوند.

انتشارات روزنه

ISBN 964339346-9

9 789643 342460

مجموعه‌ای که پیش رو دارید جلد دوم از مجموعه‌ای چهار جلدی است که بنا بر نیاز دانشجویان رشته‌های نوازندگی ساز ایرانی، نوازندگی ساز جهانی، آهنگسازی و موسیقی نظامی جهت مطالعه برای شرکت در آزمون کارشناسی ارشد گردآوری شده است (جلد اول این مجموعه با عنوان سازشناسی سمفونیک در سال ۱۳۹۰ با همکاری انتشارات روزنه به چاپ رسید).

واقع علت نگارش این مجموعه به وجود آوردن منابعی مشخص برای موفقیت در این آزمون می‌باشد و تلاش بسیار شده است در آن تمام مطالب مربوط به درس سازشناسی سمفونیک، سازشناسی ایرانی، مبانی نظری موسیقی ایرانی و مبانی نظری موسیقی جهانی که همه از موارد مهم مورد سوال در این آزمون می‌باشند، با دقت تمام و زیر نظر اساتید محترم دانشگاه همچین بر اساس آزمون‌های سال‌های گذشته به صورت طبقه‌بندی شده، همراه با تست‌های مربوط به هر بخش گردآوری شود. با آرزوی موفقیت و کامیابی برای تمام دانشجویان و هنرجویان رشته موسیقی.